Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U001269

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 19-03-2024

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мірошниченко Оксана Володимирівна

2. Oksana V. Miroshnychenko

Кваліфікація: викладач

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 032

Назва наукової спеціальності: Історія та археологія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: 032 – Історія та археологія

Дата захисту: 16-09-2022

Спеціальність за освітою: «Археологія»

Місце роботи здобувача: Дніпровський транспортно-економічний фаховий коледж

Код за ЄДРПОУ: 25004849

Місцезнаходження: вул. Трудових резервів, 4, Дніпро, Дніпровський р-н., 49041, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 17.051.051

Повне найменування юридичної особи: Запорізький національний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125243

Місцезнаходження: вул. Жуковського, буд. 66, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69600, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет науки і технологій

Код за ЄДРПОУ: 44165850

Місцезнаходження: вул. Лазаряна, буд. 2, Дніпро, Дніпровський р-н., 49010, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Повне найменування юридичної особи: Запорізький національний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125243

Місцезнаходження: вул. Жуковського, буд. 66, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69600, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 03.19.21, 03.61

Тема дисертації:

1. Старообрядці Південно-Східної України наприкінці XVIII – на початку XX ст.

2. Old Believers of South-Eastern Ukraine at the end of the XVIII - at the beginning of the XX century.

Реферат/анотація:

1. Дисертаційне дослідження присвячено проблемам появи та заселення старообрядцями Південно-Східної України у XVIII – на початку XX ст. Розглянуто процес становлення старообрядницьких громад на новоприєднаних територіях Російської імперії, проаналізовано економічне, культурне, духовне життя

старообрядців. Дослідження складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел і літератури. У вступі обґрунтовано актуальність, наукову новизну, визначено об'єкт, предмет та мету дисертації; сформульовані основні завдання; вказано практичне значення отриманих результатів. Хронологічні межі охоплюють період останньої чверті XVIII – початку XX ст. Нижньою хронологічною межею роботи є остання чверть XVIII ст. Саме після підписання Кючук-Кайнарджийського та Ясського мирних договорів до Російської імперії була включена територія Південно-Східної України, що послугувало початком старообрядницької колонізації регіону. Верхня межа – тим, що 1917 рік для Російської імперії та України зокрема став переломним. Курс Тимчасового уряду по відношенню до релігій та церкви відрізнявся від політики імперії, яка припинила своє існування. Нова влада декларувала проголошення релігійних свобод для громадян та релігійних організацій. Від цього часу почався якісно інший етап історії старообрядництва. Географічні межі дослідження охоплюють територію Південного Сходу України Йому відповідають території сучасних Дніпропетровської, Донецької, Запорізької, Луганської, Миколаївської, Одеської, Херсонської областей та Кримський півострів. Робота ґрунтується на принципах історизму, системності, доброчесності, об'єктивності, всебічності. Застосовані загальнонаукові, спеціально-історичні та міждисциплінарні методи дослідження. Сукупне застосування цих дослідницьких правил сприяло комплексному аналізу феномену старообрядництва на території Південно-Східної України у зазначений історичний період. У чотирьох розділах дослідження комплексно проаналізовано процес заселення старообрядцями Південного Сходу України, дана характеристика особливостей їхньої віри, формування традицій, сімейного укладу, побуту, повсякденного життя та економіки. Перший розділ, поділений на три підрозділи, присвячений з'ясуванню стану наукової розробки теми в історіографії та інформативного потенціалу джерел, також теоретико-методологічним засадам дисертації. Другий розділ, який складається з двох підрозділів, присвячений причинам церковного розколу XVII ст. та віросповідним основам старообрядців. Також розглянуто передумови появи та заселення старообрядницькими громадами території Південно-Східної України. Третій розділ, поділений на два підрозділи, висвітлює еволюцію правового становища старообрядців із владними структурами та особливості їх взаємовідносин з офіційною церквою через інститути єдиновірства та місіонерства. Четвертий розділ, що складається з трьох підрозділів, присвячений особливостям економічного, соціального, духовного та культурного життя старообрядницьких громад останньої чверті XVIII – на початку XX ст. та простежено основні прояви взаємовідносин між старообрядцями на сімейно-шлюбному, господарсько-побутовому рівнях. Актуальність вивчення феномену старообрядництва зумовлена зростанням уваги з боку дослідників із даної тематики як в Україні, так і на батьківщині цього явища – у Росії. Проте спостерігаються певні відмінності у спрямованості історичних досліджень. Питання церковного розколу та появи старообрядців у XVII ст. досить неоднозначно розглядалися, як триста-чотириста років тому, так і в сучасному суспільстві. Його унікальність полягає не лише в захисті давньоруської православної традиції, але і в становленні нових тенденцій розвитку, еволюційному піднесенні. Про це свідчать стан та кількість сучасних старообрядницьких громад в Україні. Наукова новизна отриманих результатів зумовлена передусім метою і завданнями роботи. Вперше висвітлено характерні для старообрядців риси виховання дітей та вплив релігійної складової на майбутнє життя молоді; запроваджено до наукового обігу низку неопублікованих джерел, які дали змогу розкрити особливості повсякденного життя старообрядців; розкрито роль та якість освіти у старообрядницьких громадах, простежено рівень підготовки вчителів, наявність стародруків для навчання дітей; виявлено основні напрями господарської діяльності старообрядницьких громад; детально вивчено роль духовенства у житті старовірів, прослідковано місіонерську діяльність та запровадження єдиновірства; розглянуто взаємозв'язок сім'ї та громади, яка контролювала «чистоту» віри у старообрядницькому середовищі. Доповнено знання про взаємини старообрядців із владою російської держави. Життя старообрядницьких громад було повністю підпорядковане політиці уряду: лояльне ставлення одних імператорів докорінно змінювалося на репресії та гоніння з боку інших...

2. The dissertation study is devoted to the problems of the emergence and settlement of South-Eastern Ukraine by Old Believers in the 18th - early 20th centuries. The process of formation of Old Believer communities in the newly

annexed territories of the Russian Empire was considered, and the economic, cultural, and spiritual life of Old Believers was analyzed. The study consists of an introduction, four chapters, conclusions, a list of used sources and literature. The introduction substantiates the relevance, scientific novelty, defines the object, subject and purpose of the dissertation; formulated main tasks; the practical significance of the obtained results is indicated. Chronological boundaries cover the period of the last quarter of the 18th - the beginning of the 20th century. The lower chronological limit of the work is the last quarter of the 18th century. It was after the signing of the Kyuchuk-Kainardzhii and Iasi peace treaties that the territory of South-Eastern Ukraine was included in the Russian Empire, which served as the beginning of the Old Believer colonization of the region. The upper limit is the fact that 1917 became a turning point for the Russian Empire and Ukraine in particular. The course of the Provisional Government in relation to religions and the church differed from the policy of the empire, which ceased to exist. The new government declared religious freedoms for citizens and religious organizations. From that time, a qualitatively different stage in the history of Old Believers began. The geographical boundaries of the study cover the territory of Southeast Ukraine. It corresponds to the territories of the modern Dnipropetrovsk, Donetsk, Zaporizhzhya, Luhansk, Mykolaiv, Odesa, Kherson regions and the Crimean Peninsula. The work is based on the principles of historicism, systematicity, integrity, objectivity, comprehensiveness. Applied general scientific, special-historical and interdisciplinary research methods. The combined application of these research rules contributed to the comprehensive analysis of the phenomenon of Old Believers in the territory of South-Eastern Ukraine in the specified historical period. In four sections of the study, the process of settlement by Old Believers in the Southeast of Ukraine is comprehensively analyzed, the characteristics of their faith, the formation of traditions, family structure, lifestyle, everyday life and economy are given. The first chapter, divided into three subsections, is devoted to clarifying the state of scientific development of the topic in historiography and the informative potential of the sources, as well as the theoretical and methodological foundations of the dissertation. The second section, which consists of two subsections, is devoted to the reasons for the church split in the 17th century. and religious foundations of the Old Believers. The prerequisites for the appearance and settlement of Old Believer communities in the territory of South-Eastern Ukraine are also considered. The third chapter, divided into two subsections, highlights the evolution of the legal position of Old Believers with power structures and the peculiarities of their relationship with the official church through the institutions of monotheism and missionary work. The fourth section, consisting of three subsections, is devoted to the peculiarities of the economic, social, spiritual and cultural life of Old Believer communities in the last quarter of the 18th - at the beginning of the 20th century. and the main manifestations of mutual relations between Old Believers at the family-marital, economic-household levels are traced. The relevance of the study of the phenomenon of Old Believers is due to the growing attention of researchers on this topic both in Ukraine and in the homeland of this phenomenon - in Russia. However, there are certain differences in the focus of historical research. The issue of the church split and the appearance of the Old Believers in the 17th century. were considered quite ambiguously, both three hundred and four hundred years ago, and in modern society. Its uniqueness lies not only in the protection of the ancient Russian Orthodox tradition, but also in the establishment of new development trends, evolutionary elevation. This is evidenced by the state and number of modern Old Believer communities in Ukraine. The scientific novelty of the obtained results is due primarily to the purpose and tasks of the work. For the first time, the characteristics of children's upbringing and the influence of the religious component on the future life of young people were highlighted for the Old Believers; a number of unpublished sources were introduced into scientific circulation, which made it possible to reveal the peculiarities of the daily life of the Old Believers; the role and quality of education in Old Believer communities was revealed, the level of teacher training, the availability of old books for teaching children...

Державний реєстраційний номер ДіР: 0121U113260 0122U000766

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку

суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Мірошниченко О.В Українські старовіри й російська влада (кінець XVIII – початку XX століть). Проблеми політичної історії України: зб. наук. пр. / редкол.: О.Б. Шляхов (відп. ред.) [та ін.]. Дніпро: Грані, 2019. Вип. 14. С. 16 – 24
- Мірошниченко О.В. Купці-старообрядці Мінаєви: від промислової до доброчинної діяльності на території Східної України другої половини XIX – початку XX ст. Zaporizhzhia Historical Review. 2020. Вип. 2(54). С. 106 – 111.
- Мірошниченко О.В. Сімейно-шлюбні відносини старообрядців в Україні в умовах політичного режиму Російської імперії у XIX – на початку XX століть. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Історичні науки» / редкол.: В. В. Трофимович (голов. ред.) [та ін.]. Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2021. Вип. 32. С. 6 – 10.
- Мірошниченко О.В. Старообрядництво на тлі релігійного життя в Україні у XIX – на початку XX ст.: історіографія питання. Науковий щорічник «Історія релігій в Україні» / за заг. ред. О.Киричук; Львівський музей історії релігії; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України; Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України. Львів: Видавничий відділ Львівського музею історії релігії "Логос", 2021. Вип. 31. С. 131 – 151.
- Мірошниченко О.В. Справжні та вигадані причини церковного розколу в Росії у XVII столітті. Norwegian Journal of development of the International Science. № 36/2019. С.17-21.
- Мирошниченко О.В. Взаимоотношение старообрядцев с государственной властью в Екатеринославской губернин в XVIII –начале XX веков. Polish journal of Science. Vol. 2. №33. 2020. С. 3 – 8.
- Мірошниченко О.В. Офіційна церква і старообрядці на Катеринославщині у XVIII – на початку XX століть. Грані: науково-теоретичний альманах. № 22/2019. С. 39 – 49.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0121U113260 0122U000766

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кривчик Геннадій Георгійович

2. Gennadiy G. Kryvchyk

Кваліфікація: д. і. н., професор, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет науки і технологій

Код за ЄДРПОУ: 44165850

Місцезнаходження: вул. Лазаряна, буд. 2, Дніпро, Дніпровський р-н., 49010, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ластовський Валерій Васильович
2. Valery V. Lastovsky

Кваліфікація: д.н, професор, 07.00.06

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8900-5569

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет культури і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02214159

Місцезнаходження: вул. Євгена Коновальця, буд. 36, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сичевський Антон Олександрович
2. Anton O. Sychevskyi

Кваліфікація: к. і. н., доц., 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7836-3405

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Житомирський державний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02125208

Місцезнаходження: вул. В. Бердичівська, буд. 40, Житомир, Житомирський р-н., 10008, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Грушева Тетяна Вікторівна

2. Tetyana V. Hrusheva

Кваліфікація: к. і. н., доц., 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0560-8229

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Запорізький національний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125243

Місцезнаходження: вул. Жуковського, буд. 66, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69600, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Савчук Тетяна Григорівна

2. Tetiana H. Savchuk

Кваліфікація: к. і. н., доц., 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1315-0513

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Запорізький національний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125243

Місцезнаходження: вул. Жуковського, буд. 66, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69600, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Ігнатуша Олександр Миколайович
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Ігнатуша Олександр Миколайович
Відповідальний за підготовку облікових документів	Дребезов Денис Олегович
Реєстратор	УкрІНТЕІ

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності

Юрченко Тетяна Анатоліївна